

Διερεύνηση των αλλαγών στην Ποιότητα Ζωής ασθενών με μόνιμη κολοστομία

Γεώργιος Τσαγκάνης¹, Δημήτριος Παπαγεωργίου².

Investigation of changes in the Quality of Life of patients with permanent colostomy

Abstract at the end of the article

¹Νοσηλεύτης, Ευρωκλινική Αθηνών
²Επίκουρος καθηγητής Παθολογικής
Νοσηλευτικής, Τμήμα Νοσηλευτικής,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

Υποβλήθηκε: 13/11/2022
Επανυποβλήθηκε: 18/02/2023
Εγκρίθηκε: 05/04/2023

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:
Δημήτριος Παπαγεωργίου
Σκουφά 2, Αιγάλεω
ΤΚ. 122 43
Τηλ.: (+30) 6972903879,
e-mail: dimpapa75@yahoo.gr

Εισαγωγή: Η μόνιμη κολοστομία αποτελεί, κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις και χαρακτηριστικά, ένα από τα μέσα θεραπείας του καρκίνου του παχέος εντέρου. Οι πολυδιάστατες επιπτώσεις από αυτή τη θεραπευτική μέθοδο, επηρεάζουν πολλές πτυχές της καθημερινότητας των ογκολογικών ασθενών και των οικογενειών τους. **Σκοπός:** Η εκτίμηση της ποιότητας ζωής των ασθενών με κολοστομία και ο προσδιορισμός των παραγόντων που μπορούν να την επηρεάσουν. **Μεθοδολογία:** Αξιοποιήθηκαν οι βάσεις δεδομένων Google Scholar, Scopus, Cross Ref, Science Direct και PubMed. Τα άρθρα έπρεπε να αφορούν ενήλικο πληθυσμό, να ήταν δημοσιευμένα στο χρονικό διάστημα 2012-2022 και να ήταν δημοσιευμένα στην Ελληνική και στην Αγγλική γλώσσα. **Αποτελέσματα:** Οι επιπτώσεις στη νέα καθημερινότητα των ασθενών, είναι ποικίλες και αφορούν την προσωπική, κοινωνική και σεξουαλική ζωή τους, την προσαρμογή τους στη νέα πραγματικότητα, την ψυχολογία, τη διαχείριση πιθανών επιπλοκών, τη φροντίδα της στομίας και την κάλυψη των βασικών καθημερινών αναγκών. Επιπρόσθετα, επιπτώσεις φέρεται να εντοπίζονται και στην επαγγελματική και οικονομική ζωή των ασθενών. **Συμπεράσματα:** Η δημιουργία μόνιμης κολοστομίας, διαταράσσει τις ισορροπίες της καθημερινότητας των ασθενών και των φροντιστών τους, φέροντάς τους αντιμέτωπους με πλήθος ζητημάτων, τα οποία επηρεάζουν την ποιότητα ζωής τους.

Λέξεις-ερευρηρίου: Κολοστομία, Ποιότητα ζωής, Καρκίνος παχέος εντέρου, Υγεία, Κοινωνική επίπτωση.

Εισαγωγή

Η κολοστομία (παρά φύση έδρα), είναι η προβολή τμήματος του παχέος εντέρου στο δέρμα της κοιλίας μέσω του οποίου αποβάλλονται τα κόπρανα. Αποτελεί τη χειρουργική επιλογή για διάφορα νοσήματα, όπως οι ιδιοπαθείς φλεγμονώδεις νόσοι του εντέρου και ο καρκίνος του παχέος εντέρου.¹

Ο καρκίνος του παχέος εντέρου, αποτελεί τη συχνότερη αιτία δημιουργίας κολοστομίας στα πλαίσια της θεραπευτικής του αντιμετώπισης. Σε έναν ασθενή που νοσεί από καρκίνο του παχέος εντέρου, τις περισσότερες φορές είναι επιτακτική η δημιουργία κολοστομίας. Η κατάσταση αυτή έχει άμεση επίδραση στον ασθενή, αφού προκαλεί διάφορα προβλήματα σε σωματικό, κοινωνικό, ψυχολογικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η ποιότητα ζωής του. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) θέτει στο επίκεντρο τον ίδιο τον ασθενή και τη γνώμη του για την κατάσταση της υγείας του. Η ποιότητα ζωής ως ευρύτερη έννοια δηλώνει την πλήρη φυσική, ψυχική και κοινωνική ευεξία και όχι μόνο την έλλειψη νόσου ή αναπηρίας. Περιλαμβάνει πέντε διαστάσεις: τη σωματική υγεία, την ψυχολογική υγεία, το επίπεδο ανεξαρτησίας, τις κοινωνικές σχέσεις και το περιβάλλον.^{2,3}

Σκοπός

Σκοπός αυτής της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι η εκτίμηση της ποιότητας ζωής και των παραγόντων που την επηρεάζουν ασθενών με κολοστομία λόγω καρκίνου παχέος εντέρου.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας στηρίζεται στην οριοθετημένη βιβλιογραφική ανασκόπηση. Αρχικά έγινε καθορισμός του θέματος της έρευνας και αναγνώριση παρόμοιων μελετών. Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση, σχετική με το θέμα, χρησιμοποιώντας τις βάσεις δεδομένων Google Scholar, Scopus, Cross Ref, Science Direct και PubMed. Χρησιμοποιήθηκαν οι λέξεις-κλειδιά, κολοστομία (colostomy), ποιότητα ζωής (quality of life), καρκίνος του παχέος εντέρου (colon cancer), υγεία (health), κοινωνική επίπτωση (social impact), ενήλικας (adult). Η συγκεκριμένη ανασκόπηση συμπεριέλαβε δημοσιευμένα άρθρα της τελευταίας δεκαετίας (2012-2022), τα οποία αναφέρονταν σε ενήλικο πληθυσμό, ήταν δημοσιευμένα στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα και ήταν κλινικές μελέτες ή βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις.

Αποτελέσματα

Η μόνιμη κολοστομία είναι μια επώδυνη εμπειρία, που επιβάλλει περιορισμούς στην προσωπική και κοινωνική ζωή του ασθενούς επηρεάζοντας σοβαρά τη ψυχική και την κοινωνική του ζωή. Οι ασθενείς με στομία συνοδεύονται συχνά από αρνητικά συναισθήματα όπως θυμό, άγχος και φόβο. Οι αρκετά μεγάλες αλλαγές που προκαλούνται στην καθημερινή ζωή επηρεάζουν αρνητικά όλες τις πτυχές της, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών και επαγγελματικών σχέσεων και των οικονομικών συνθηκών. Η προσαρμογή είναι μια χρονοβόρα διαδικασία που απαιτεί αποτελεσματική επικοινωνία, αποδοχή, κατανόηση και διεπιστημονική προσέγγιση. Η συναισθηματική και οργανωτική υποστήριξη, η αυτονομία, η εκπαίδευση και η αυτοδιαχείριση μπορεί να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής.

Η έρευνα των Stavropoulou et al το 2021 στην Ελλάδα, αποσκοπούσε στη διερεύνηση της εμπειρίας 8 ασθενών με μόνιμη κολοστομία. Οι ασθενείς φάνηκε πως βίωσαν αρνητικά την ύπαρξη κολοστομίας κυρίως λόγω του άμεσου αντίκτυπου που είχε στην καθημερινότητά τους. Έχοντας αυτή την τραυματική εμπειρία, οι ασθενείς εξέφρασαν έντονα το αίσθημα του φόβου, του αποτροπισμού, της ντροπής, της αυστηρής αυτό-κριτικής, της αδυναμίας να προσαρμοστούν στη νέα καθημερινότητα, τη δυσκολία διαχείρισης προσωπικών, κοινωνικών και επαγγελματικών ζητημάτων και τέλος τις ανησυχίες για τον πιθανό επερχόμενο θάνατο. Ταυτόχρονα, ανέφεραν σημαντικές αλλαγές στην προσωπικότητά τους, εστιάζοντας κυρίως στο γεγονός των αναπόφευκτων αλλαγών που υπέστησαν. Οι ίδιοι επεσήμαναν ότι πλέον ήταν αδύναμοι και εξαρτώμενοι από τρίτα πρόσωπα.¹ Αυτές οι αλλαγές τους οδήγησαν σε απομόνωση και σε ποικίλους περιορισμούς στην προσωπική ζωή τους. Οι διαταραχές και τα προβλήματα, φάνηκαν να εντοπίζονται στην ποιότητα του ύπνου, στην εξωτερική εμφάνιση και την ενδυμασία, στις αλληλεπιδράσεις με άλλους ανθρώπους, στον σχεδιασμό του καθημερινού προγράμματος και στην ερωτική τους ζωή.⁴

Προβλήματα που αφορούσαν την αυτονομία, την κοινωνικοποίηση τους, την ψυχαγωγία, τη συμμετοχή τους σε αθλητικές δραστηριότητες, κοινωνικά δρώμενα, την εργασία, την επιμόρφωση, την εκπαίδευσή τους και τον τρόπο επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους ανέδειξαν και οι Salome et al το 2014 στη Βραζιλία, μελετώντας 54 ασθενείς με κολοστομία. Τα αρνητικά συναισθήματα των ασθενών ήταν άμεσα συνδεδεμένα με το βαθμό της αυτοεκτίμησής τους, με την κακή ποιότητα ζωής τους και με τους ποικίλους καθημερινούς περιορισμούς.⁵

Η ύπαρξη καταθλιπτικών επεισοδίων εξαιτίας της στομίας φαίνεται να επηρεάζει εξίσου σημαντικά την ποιότητα ζωής των ασθενών. Όπως φάνηκε από την μελέτη των Anarakí et al, παράμετροι όπως ο τύπος της στομίας (μόνιμη ή προσωρινή), ο αιτιολογικός παράγοντας που οδήγησε στην τοποθέτηση της (καρκίνος 77,5% ή όχι), η θέση της στομίας και οι αλλαγές στον τρόπο ένδυσης των ασθενών, συνέβαλαν αρνητικά στην ποιότητα ζωής τους, ευνοώντας την εμφάνιση σημείων κατάθλιψης. Συμπληρωματικά, στην ίδια έρευνα οι ασθενείς αναφέρθηκαν αρνητικά ως προς τη σεξουαλική τους ζωή.⁶

Συναφή προβλήματα ανέδειξαν και οι Vonk-Klaasen et al στην έρευνα τους, σύμφωνα με τους οποίους τα προβλήματα των ασθενών με κολοστομία δεν εντοπίζονταν μόνο στη σεξουαλική τους ζωή, αλλά και στην ύπαρξη και διαχείριση σωματικών και αισθητικών συμπτωμάτων όπως η δυσκοιλιότητα, η κατάθλιψη, η δυσκολία στην πραγματοποίηση ταξιδιών και η κόπωση.⁷ Παρόμοια ζητήματα ανέδειξε και η έρευνα των Nasvall et al, τα οποία αφορούσαν τη δυσκοιλιότητα, τη διάρροια, την ευρύτερη σωματική, τη συναισθηματική και φυσική λειτουργία των ασθενών, την κόπωση και τη δύσπνοια.⁸

Τη σημαντική επίδραση στην ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία, ανέδειξε και η έρευνα της Sun το 2014. Στην έρευνα συμμετείχαν 130 ασθενείς, οι οποίοι διατύπωσαν ζητήματα και προβλήματα που συνδέονταν με την ατομική τους υγιεινή, τους περιορισμούς στην επιλογή ρούχων, την προσαρμογή στις νέες διατροφικές συνήθειες, τη διάρκεια παραμονής του σάκου της κολοστομίας, τις πιθανές επιπλοκές, την αποδοχή από την οικογένεια, την οδήγηση, τη χρήση της ζώνης ασφαλείας και την καθημερινή φροντίδα.⁹

Ο Boraii στην έρευνά του ανέδειξε πως πιθανά προβλήματα με την κολοστομία, όπως είναι η εξασφάλιση του κατάλληλου χώρου για άδειασμα του σάκου, η διαρροή του περιεχομένου, η ανάγκη αλλαγής του τρόπου ένδυσης, ο τοπικός ερεθισμός γύρω από την κολοστομία, η δυσσομία και η αδυναμία συμμετοχής σε δραστηριότητες επηρέαζαν την ποιότητα ζωής των ασθενών.^{10,11} Τα καθημερινά προβλήματα των ασθενών με κολοστομία, τα οποία αφορούσαν τη μυρωδιά από τη στομία, τη δυσαρέσκεια για την εμφάνιση καθώς και τις νέες ανάγκες ένδυσης επισημάνθηκαν και στις έρευνες των Sun και Vonk-Klaasen et al.^{7,9}

Η ποιότητα ζωής των ασθενών με μόνιμη κολοστομία φαίνεται να επηρεάζεται τόσο προεγχειρητικά, όσο και βραχυπρόθεσμα μετά την επέμβαση. Στην έρευνα των Yang et al το 2014, οι ασθενείς παρουσίαζαν καλύτερα επίπεδα σωματικής λειτουργικότητας, κοινωνικής δρα-

στηριότητας και ποιότητας ζωής, μικρότερη συχνότητα συμπτωμάτων και επεισοδίων δυσκοιλιότητας, διαρροιών και λιγότερα οικονομικά προβλήματα κατά τη διάρκεια του 1ου μετεγχειρητικού μήνα. Η ποιότητα ζωής των ασθενών επιδεινώθηκε τους επόμενους μήνες, μέχρι τον 3ο και τον 6ο μετεγχειρητικό μήνα όπου παρουσίασε σταδιακή βελτίωση.¹²

Διακυμάνσεις στην ποιότητα ζωής σε σχέση με το προεγχειρητικό ή μετεγχειρητικό στάδιο των ασθενών ανέδειξε η έρευνα των Korlin et al το 2016.¹² Οι ασθενείς που υπεβλήθησαν σε κολοστομία ή ειλεοστομία παρουσίαζαν την 7^η μετεγχειρητική ημέρα μεγαλύτερο βαθμό λειτουργικότητας, ενώ την 3^η μετεγχειρητική ημέρα, παρουσίαζαν καλύτερη νοητική κατάσταση. Στην 3^η μετεγχειρητική ημέρα παρατηρήθηκαν υψηλότερα ποσοστά συμπτωμάτων όπως πυρετός, ναυτία, έμετος, πόνος, δύσπνοια και διαταραχή της όρεξης. Την 30^η μετεγχειρητική ημέρα παρουσιάστηκε εντονότερα το πρόβλημα στην όρεξη με απώλειας αυτής. Φάνηκε πως η ποιότητα ζωής των ασθενών με στομία ήταν χειρότερη κατά την 30^η μετεγχειρητική ημέρα.¹³

Όπως ανέδειξαν οι Capilla-Diaz et al στην έρευνα τους το 2019, η ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία επηρεάζεται από πολλούς καθημερινούς και κοινωνικούς παράγοντες.¹⁴ Η ανακοίνωση της ασθένειας μαζί με τη θεραπευτική αντιμετώπιση, η ψυχολογική κατάσταση των ασθενών κατά την ανακοίνωση για τοποθέτηση μόνιμης κολοστομίας, η αποδοχή της νέας εικόνας σώματος, η αναθεώρηση πτυχών της ζωής, η εργασία και η κοινωνική δραστηριότητα, η συμμετοχή της οικογένειας στη φροντίδα και τέλος η επικοινωνία με τους επαγγελματίες υγείας, φαίνεται ότι επηρεάζουν την ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία.¹⁴

Η καθημερινότητα των ασθενών με κολοστομία αποτελεί ένα σύνθετο ζήτημα σύμφωνα με την ποιοτική έρευνα των Danielsen et al το 2013. Το αίσθημα της διανοητικότητας μέσα στο κοινωνικό σύνολο, συνδέεται με την αναγνώριση και τη συνειδητοποίηση της νέας πραγματικότητας από τον ίδιο τον ασθενή, την προσπάθεια απόκρυψης και τον φόβο έκθεσης της στομίας σε μη οικεία πρόσωπα.¹⁴ Επιπροσθέτως η δυσκολία ανάκτησης του παλαιού τρόπου ζωής, η προσαρμογή στον νέο τρόπο, η ενημέρωση από τους επαγγελματίες υγείας καθώς και η ανάγκη για αντιμετώπισή τους ως «φυσιολογικούς», αποτελούν παραμέτρους που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής.^{15,16}

Η ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό και από την ηλικία των ασθενών. Όπως ανέδειξε η έρευνα των Orsini et al το 2013

στην Ολλανδία, οι ασθενείς ηλικίας άνω των 70 ετών με κολοστομία, παρουσίαζαν χειρότερη φυσική και σωματική λειτουργία καθώς και χαμηλότερη σεξουαλική δραστηριότητα.¹⁷ Στην μελέτη των Mejbouiri et al, οι γυναίκες κάτω των 44,5 ετών, είχαν μεγαλύτερη απώλεια όρεξης, χειρότερη εικόνα για το μέλλον, περισσότερα προβλήματα από το γαστρεντερικό σύστημα και την κολοστομία και τέλος περισσότερα σεξουαλικά προβλήματα. Οι άντρες κάτω των 53 ετών, είχαν περισσότερα προβλήματα με την ικανοποίησή τους κατά τη σεξουαλική επαφή.¹⁸

Επιπρόσθετα και το φύλο σύμφωνα με τους Mejbouiri et al επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες φαίνεται να έχουν μικρότερη συνολική φυσική λειτουργία, χειρότερη άποψη για την εμφάνιση και την εικόνα του σώματός τους, χαμηλότερη σεξουαλική δραστηριότητα και ευχαρίστηση. Περαιτέρω, οι γυναίκες είχαν χειρότερη ποιότητα ζωής εξαιτίας των παρενεργειών από την ακτινοθεραπεία και τη χημειοθεραπεία, των ευρύτερων επιπλοκών από το γαστρεντερικό σύστημα και των προβλημάτων που συνδέονταν με τη κολοστομία.¹⁸

Οστόσο, μεταξύ ανδρών και γυναικών παρατηρούνται κοινωνικά προβλήματα που συνδέονται κατά κύριο λόγο με την επανένταξή τους στην κοινωνία και την αλληλεπίδραση με τρίτα πρόσωπα σύμφωνα με τους Gautam και Poudel.¹⁹ Στην έρευνά τους, φάνηκε πως οι άνδρες αντιμετώπιζαν περισσότερα προβλήματα με την εργασία τους, λάμβαναν λιγότερη οικογενειακή υποστήριξη και εξαρτώνταν σε σημαντικό βαθμό από τρίτους, προκειμένου να καλύψουν τις καθημερινές τους ανάγκες.¹⁹

Αξίζει να σημειωθεί πως ο έλεγχος της ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία, θα πρέπει να περιλαμβάνει και τους ασθενείς που έχουν ολοκληρώσει τη θεραπεία τους και θεωρούνται επιβιώσαντες. Έτσι λοιπόν, η ποιοτική έρευνα των Balkley et al, έδειξε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ασθενών ανέφερε υψηλή πνευματική υγεία. Χαρακτηριστικά, οι περισσότεροι ασθενείς ανέφεραν πως η τοποθέτηση κολοστομίας τους έκανε να αποκτήσουν μία πιο θετική νοοτροπία και συμπεριφορά, να αισθάνονται πιο τυχεροί, να εκτιμούν περισσότερο τη ζωή, να ενισχύουν τη θρησκευτική τους πίστη και να ανταποδίδουν τη βοήθεια που τους είχε δοθεί.²⁰ Θετική επίδραση στην ποιότητα ζωής των ασθενών, ανέδειξαν και οι Stavropoulou et al, οι οποίοι δήλωσαν πως η αύξηση του βαθμού αυτονομίας των ασθενών και η υποστήριξη τους σε καθημερινές βασικές ανάγκες βελτίωσε την ποιότητα ζωής τους.⁴ Αντίθετα, αρνητικά φαίνεται να επηρεάζεται η ψυχική υγεία των ασθενών,

αφού κυριαρχούν συναισθήματα και σκέψεις που σχετίζονται με το αίσθημα της απώλειας, την αίσθηση ότι δεν είναι πλέον φυσιολογικοί άνθρωποι, την καταβολή υπερπροσπάθειας για την κάλυψη των αναγκών τους και το αίσθημα εγκατάλειψης από τη θεραπευτική ομάδα.²⁰

Θεραπευτικές προσεγγίσεις ασθενών με καρκίνο παχέος εντέρου και διαχείριση συμβαμάτων

Για τον καρκίνο του παχέος εντέρου υπάρχουν ποικίλες θεραπευτικές προσεγγίσεις όπως είναι η χημειοθεραπεία, η ανοσοθεραπεία, η ακτινοθεραπεία, οι στοχεύουσες θεραπείες, το χειρουργείο ή και συνδυασμός κάποιων από αυτές.²¹ Η χειρουργική αντιμετώπιση μπορεί να περιλάβει τη δημιουργία κολοστομίας η οποία όπως φάνηκε από την παρούσα ανασκόπηση επιφέρει τόσο αρνητικές όσο και θετικές, σε μερικές περιπτώσεις, επιπτώσεις στην καθημερινότητα των ασθενών.

Η δημιουργία κολοστομίας συνδέεται με μία νέα και δύσκολη καθημερινότητα, με απαιτητικές ανάγκες και με επίδραση στην «υγεία» των ασθενών αφού επηρεάζεται η κοινωνική, η επαγγελματική, η σεξουαλική ζωή, η ψυχολογία, η πνευματική και η συναισθηματική τους κατάσταση. Αποτέλεσμα αυτών των επιπτώσεων είναι η επιδείνωση της ποιότητα ζωής, τόσο των ασθενών όσο και των οικογενειών τους, καθώς συνδράμουν στην κάλυψη βασικών και ουσιαστών καθημερινών αναγκών. Προβλήματα δημιουργούν και οι ποικίλες δυσκολίες που αφορούν την αυτό - φροντίδα και την περιποίηση της κολοστομίας. Οι ασθενείς και οι οικογένειες τους, καλούνται να αντιμετωπίσουν προβλήματα όπως η εκροή περιεχομένου από τον σάκο της κολοστομίας, η έντονη μυρωδιά, η διαχείριση του περιεχομένου και οι πιθανές τοπικές επιπλοκές.^{7,9,10,11} Έτσι λοιπόν, φάνηκε πως τα προβλήματα που αφορούν την κολοστομία, επιδρούν σημαντικά στην καθημερινότητα των ασθενών οδηγώντας τους σε κοινωνικό περιορισμό και αποτρέποντάς τους από τη συμμετοχή σε κοινωνικές εκδηλώσεις και ποικίλες δραστηριότητες. Ταυτόχρονα σημαντικό πρόβλημα είναι και η αλλαγή στον τρόπο ένδυσής τους.^{4,7,9}

Στην παρούσα ανασκόπηση αναφέρθηκε ότι η κακή ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία, σχετίζεται με τον χαμηλό βαθμό αυτονομίας τους (σε συνδυασμό με την κακή εκπαίδευσή τους) και την ανάγκη για εξάρτησή τους από τρίτα πρόσωπα, τα οποία αρκετές φορές είναι ελλιπώς εκπαιδευμένα και ενημερωμένα. Επιπρόσθετα, η διαταραχή της ψυχολογικής, συναισθηματικής και πνευματικής τους ισορροπίας, η απομάκρυνση από δραστηριότητες που συνήθιζαν να επιτελούν, η χαμηλή

σεξουαλική ικανοποίηση και επιθυμία, η μη αποδοχή από το οικογενειακό τους περιβάλλον, το είδος, η θέση και ο αιτιολογικός παράγοντας που οδήγησε στη τοποθέτηση κολοστομίας, επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα ζωής των ασθενών.^{4,5,6,14,15,16,18,19}

Σημαντικό κομμάτι για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ασθενών με κολοστομία, θα πρέπει να θεωρείται η διαχείριση και η αντιμετώπιση των σωματικών τους συμπτωμάτων. Στα σωματικά συμπτώματα συγκαταλέγονται η δυσκοιλιότητα, η ναυτία, ο έμετος, η διάρροια, η κόπωση και η δύσπνοια.^{7,8} Επίδραση στη συχνότητα εμφάνισης αυτών των συμπτωμάτων και στην ποιότητα ζωής των ασθενών, προκύπτει και από την πραγματοποίηση χειρουργικής επέμβασης.^{12,13}

Οι αρνητικές επιπτώσεις από την τοποθέτηση της κολοστομίας είναι ποικίλες και διαφέρουν. Όμως, φάνηκε πως σε μερικές περιπτώσεις οι ασθενείς διαμορφώνουν διαφορετική συμπεριφορά, επαναπροσδιορίζουν και ιεραρχούν εκ νέου τις αξίες τους. Αυτό έρχεται συνδυαστικά με την αύξηση του βαθμού αυτονομίας τους και τη βελτίωση της πνευματικής τους υγείας.^{4,20}

Γίνεται αντιληπτό, πως η ποιότητα ζωής των ασθενών με κολοστομία εξαρτάται από πολλούς παράλληλους παραμέτρους και παράγοντες. Κρίνεται σκόπιμη και επιτακτική ανάγκη, οι ασθενείς και οι οικογένειές τους να βρεθούν στο κέντρο της παρεχόμενης φροντίδας υγείας. Η συστηματική εκτίμηση, η αξιολόγηση και η κατα-

γραφή των αναγκών θα οδηγήσει στην παροχή εξατομικευμένης φροντίδας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Συμπεράσματα

Ο καρκίνος είναι διαχρονικά μία σοβαρή ασθένεια, με τον επιπολασμό του να αυξάνεται διαρκώς. Σήμερα, στις σύγχρονες ανεπτυγμένες χώρες η επιστήμη έχει στη φάρμακα της διάφορες θεραπείες, οι οποίες αποσκοπούν είτε στην ίαση, είτε στην αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης.

Στον καρκίνο του παχέος εντέρου, ο οποίος είναι ο τρίτος συχνότερος τύπος καρκίνου και ο δεύτερος σε συχνότητα αιτία θανάτου²², η τοποθέτηση μόνιμης ή μη κολοστομίας αποτελεί μία από τις διαθέσιμες θεραπευτικές προσεγγίσεις. Η τοποθέτηση κολοστομίας αν και προσδίδει πολλά οφέλη στον ασθενή, επιφέρει ποικίλα προβλήματα στην καθημερινότητα, τόσο του ιδίου όσο και της οικογένειάς του. Τα καθημερινά προβλήματα που εμφανίζονται, επιδρούν αρνητικά στην ποιότητα ζωής. Η ελάττωση του σωματικού και του ψυχικού πόνου των ασθενών καθώς και η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, θα μπορούσε να επέλθει με κατάλληλα προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και καθοδήγησης. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι η κάλυψη των πολύπλοκων και πολυπαραγοντικών αναγκών των ασθενών, απαιτεί τη διαρκή συνεργασία όλων των επαγγελματιών υγείας.

ABSTRACT

Investigation of changes in the Quality of Life of patients with permanent colostomy

Georgios Tsaganis¹, Dimitrios Papageorgiou².

¹Nurse, Athens Euroclinic

²Associate Professor of Pathological Nursing, Department of Nursing, University of Peloponnese.

Introduction: Permanent colostomy is, under certain conditions and characteristics, one of the means of treatment of colorectal cancer. The multidimensional effects of this therapeutic method affect cancer patients and their families.

Purpose: To assess the quality of life of patients with colostomy and identify the factors affecting it. **Methodology:** A literature review was conducted at Google Scholar, Scopus, Cross Ref, Science Direct and Pubmed. The articles had to concern an adult population, being published between 2012 and 2022 and used Greek and English language.

Results: The effects of colostomy to the patients are related to their personal, social and sex life, their adaptation to the new reality, the psychology, the management of possible complications, the stoma care and the coverage of basic daily needs. In addition, implications are also found on the professional and economic life of patients. **Conclusions:** Permanent colostomy disturbs the balance of the patient's and family's daily live, facing them with a number of issues that affect the quality of life.

Keywords: *Colostomy, quality of life, colon cancer, health, social impact.*

✉ **Corresponding Author:** Dimitrios Papageorgiou, 2 Skoufa street, GR-122 43 Egaleo, Athens, Greece, Tel: (+30) 6972903879, E-mail: dimpapa75@yahoo.gr

Βιβλιογραφία

1. Colostomy. National health Service. 2020. Τελευταία ανάκτηση στις 28/08/2022, Διαθέσιμο: <https://www.nhs.uk/conditions/colostomy/#:~:text=A%20colostomy%20is%20an%20operation,can%20be%20permanent%20or%20temporary.>
2. WHO Quality of Life Assessment Group. (1996). What quality of life?. *World Health Forum* 1996, 17(4) : 354-356
3. WHO. The World Health Organization Quality of Life (WHOQOL). WHO. 2012. Τελευταία ανάκτηση στις 28/08/2022, Διαθέσιμο: file:///C:/Users/User/Downloads/WHO_HIS_HSI_Rev.2012.03_eng.pdf
4. Stavropoulou A, Vlamakis D, Kaba E, Kalemikerakis I, Polikandrioti M, Fasoi G, Vasilopoulos G, Kelesi M. "Living with a Stoma": Exploring the Lived Experience of Patients with Permanent Colostomy. *Int J Environ Res Public Health*. 2021, Aug 12,18(16):8512.
5. Salomé GM, De Almeida SA, Silveira MM. Quality of life and self - esteem of patients with intestinal stoma. *J. Coloproctol*. 2014, 34(4) :231-239.
6. Anaraki, F., Vafaie, M., Behboo, R., Maghsoodi, N., Esmaeilpour, S., & Safaee, A. Quality of life outcomes in patients living with stoma. *Indian Journal of Palliative Care*. 2012, 18(3), 176.
7. Vonk-Klaasen SM. M de Vocht H. E M den Ouden M. Hans Eddes E. Schuurmans MJ. Ostomy-related problems and their impact on quality of life of colorectal cancer ostomates: a systematic review. *Qual Life Res*. 2016, 25: 125-133. DOI:<https://dx.doi.org/10.1007%2Fs11136-015-1050-3>
8. Nasvall P, Dahlstrand U, Lowenmark T, Rutegard J, Gunnarsson U, Strigard K. Quality of Life in patients with a permanent stoma after rectal cancer surgery. *Qual Life Res*. 2017, 26(1): 55-64.
9. Sun V. Surviving Colorectal Cancer: Long-Term, Persistent Ostomy-Specific Concerns and Adaptations. *J Wound Ostomy Continence Nurs*. 2014, 40(1):61-72.
10. Boraii S. A descriptive study to Assess Quality of Life in Egyptian Patients with stomia. *Ostomy/Wound Management*. 2017, 63(7): 28-33.
11. Liao C., Qin Y. Factors associated with stoma quality of life among stoma patients. *Internations journal of Nursing Sciences*. 2014, 1(2):196-201.
12. Yang X. Zhao H. Li J. Duan J. Wang D. Fang N. Zhu P. Fu J. Quality of Life in rectal cancer patients with permanent colostomy in Xian. *Afr Health Sci*. 2014, 14(1): 28-36.
13. Koplín G. Müller V. Heise G. Pratschke J. Schwenk W. Haase O. Effects of psychological interventions and patients' affect on short - term quality of life in patient undergoing colorectal surgery. *Cancer Med*. 2016, 5(7): 1502 - 1509.
14. Capilla-Díaz C, Bonill-de Las Nieves C, Hernández-Zambrano SM, Montoya-Juárez R, Morales-Asencio JM, Pérez-Marfil MN, Hueso-Montoro C. Living With an Intestinal Stoma: A Qualitative Systematic Review. *Qual Health Res*. 2019 Jul, 29(9):1255-1265.
15. Danielsen AK. Soerensen EE. Burchart K. Rosenberg J. Learning to live with a permanent intestinal ostomy. *J Wound Ostomy Continence Nurs*. 2013, 40(4): 407 - 412.
16. Nichols TR. Quality of Life in Persons Living With an Ostomy Assessed Using the SF36v2. Mental Component Summary: Vitality, Social Function, Role-Emotional, and Mental Health. *J Wound Ostomy Continence Nurs*. 2016, 43(6): 616-622.
17. Orsini R.G., Thong M.S.Y., van del Poll-Franse L.V., Slooter G.D., Nieuwenhuijzen G.A.P., Rutten H.J.T., De Jingh I.H.J.T. Quality of life of older rectal cancer patient is not impaired by a permanent stoma. *European journal of Surgical Oncology*. 2013, 39(2):164-170.
18. Mahjoubi B., Mirzaei R., Azizi R., Jafarinia M. Zahedi - Shoolami L. A cross - sectional survey of quality of life in colostomates: a report from Iran. 2012, 10:136.
19. Gautam S., Poudel A. Effect of gender on psychosocial adjustment of colorectal cancer survivors with ostomy. *J Gastrointest Oncol*. 2016, 7(6):938-945.
20. Bulkley J., McMullen C.K., Hornbrook M.C., Grant M., Altschuler A., Wendel C.S., Krouse R.S. Spiritual well - being in long term colorectal cancer survivors with ostomies. *Psychooncology*. 2013, 22(11):2513-2521.
21. The American Cancer Society medical and editorial content team. Treating Colorectal Cancer. *American cancer Society*. 2020.
22. Rebecca L., Siegel MPH., Kimberly D., Miller MPH., Ann Goding Sauer MSPH., Stacey A Fedewa., Lynn F Butterly., Joseph C. Anderson., Andrea Cercek., Robert A. Smith., Ahmedin Jemal DVN. Colorectal statistics, 2020. *CA Cancer J Clin*. 2020, 70(3):145-164.